

Sveti Ivan Hrvatski - posvećeno Zlatku Tomičiću

(U znak obljetnice smrti Zlatka Tomčića 16.lipnja 2008. - 16.lipnja 2011.)

Najkraći uvod uz spomen Svetog Ivana Hrvatskoga

Mi Hrvati premalo poznamo svoju stariju povijest, a i ono malo što o sebi znademo pisali su drugi, a ne mi pa nam je potrebna kritička lupa da bismo razlučili istinu od laži i treba nam dodatni kriterij da na temelju razuma, analogije i logike procijenimo i ocijenimo, kako je što bilo i što je za ono vrijeme bilo ispravno, a u čemu smo bezglavo vrludali sa sačuvanim vratom za tuđi jaram, za neistine o nama i za poneku zataju ove ili one nacionalne vrijednosti.

Ovaj uvod bez obzira na njegovu duljinu, valja reći i širinu potreban je za raspravu, koja će biti, kako u naslovu stoji o Svetome Ivanu Hrvatskome, za kojega većina Hrvatskog naroda nikada nije niti čula jer mu je ime i životopis zaodjenut velom čuvanja tajne, a zašto, neka si svaki čitatelj, ako takvih bude nađe odgovor.

Članak se posvećuje hrvatskome pjesniku Zlatku Tomičiću jer se je on bavio Svetim Ivanom Hrvatskim.

Svetačka usporedba Irske i Hrvatske

Jedan moj strukovni kolega iz Sandoz (Novartisovog) istraživačkog i znanstvenog instituta, po nacionalnosti Irac, Dr. John Stafford rekao mi je oko 1970(?) godine da Irska ima više od 400 svataca.

Ta njegova izjava dovela nas je u dosta oštru raspravu, u kojoj sam ja tvrdio da su Hrvati jedan od najzaslužnijih naroda u Europi za razvoj, proširenje, čuvanje i žrtvovanje za Rimokatoličku crkvu pa imamo samo dvojicu svetaca: Svetog Nikolu Tavelića i Svetog Dominika Mandića. Dodajem da sada imamo i trećega Svetog Marka Križevčanina.

Na to mi nije ostao dužan irski rimokatolik i strukovni kolega Dr. John Stafford, nego mi je pojasnio da su to narodni svetci, a drugo su svetci, koje imenuje Rimski papa, koji daje svetačku prednost Talijanima, a svima drugima "ono što ostane iza Talijana".

Po tome kriteriju je i Irska siromašna na rimskim svetcima slično kao i Hrvatska, koju je sveti Rim proglasio "Zidom kršćanstva", a u tom zidu nije uzidao ime nijednog Hrvata mučenika niti svetca.

Zašto mi Hrvati nemamo narodne svetce?

To Johnovo prikazivanje potaklo me je na razmišljanje pa sam postavljao sam sebi i pojedinim Hrvatima, napose prijatelju Zlatku Tomičiću pa i nekim svećenicima, zašto mi Hrvati nemamo pored malobrojnih svetaca po milosti Rimskog pape i narodne svetce?!

Za moje pitanje, dobio sam suglasnost od relativno malog broja, kako reče Tomičić "hrvatskih ovnova" jer u redovima rimokatolika u Hrvata imamo uglavnom mirne i poslušne "ovnove i ovčice" pa nikakvo čudo da nemamo narodnih svetaca.

Po mojem laičkom sudu, kao hrvatski rimokatolik, smatrao sam onda (u vrijeme razgovora s irskim kolegom rimokatolikom) i kasnije sa Zlatkom Tomičićem, što smatram i danas da bi veliki broj povijesnih Hrvata trebali biti štovani kao narodni mučenici, blaženici, svetci...

Ponavljam da sam o ovome kompleksnom pitanju dosta razgovarao s hrvatskim pjesnikom Zlatkom Tomičićem i čitav ovaj članak je inspiriran dobrim dijelom sjećanjima iz tih razgovora.

Hrvatski narod koji je toliko pridonio katoličanstvu od Svetog Jeronima, kojeg se nažalost ne smatra hrvatskim svetcom pa nadalje taj narod, koji je kao nijedan europski narod na samoj međi branio katoličko kršćanstvo od nametničkog srbskog pravoslavlja i od još nametljivijeg turskog islama ima samo dva, odnosno sada tri svetca.

K tome valja dodati, da su sva trojica zaslužili svetaštvo izvan Hrvatske pa ta jedna Hrvatska koja je zasigurno među svima europskim državama najviše krvarila u borbi "za krst častni i slobodu zlatnu" nije pogodno tlo za ostvarivanje svetaštva po regulama Svete Crkve rimokatoličke.

Sami proglasiti i štovati svoje narodne svetce, mučenike i hrvatske junake

Mi sami trebamo proglasiti i štovati zaslužne Hrvatice i Hrvate za Hrvatsku i za svijet kao narodne svetice, svetce, blaženike, mučenike, hrvatske junake, velikane... i napose isticati da su oni Hrvati jer nam nemali broj takovih kradu drugi narodi.

Ako, naprijed spomenuta Irska ima više od 400 narodnih svetica i svetaca, može ih barem toliko imati i Hrvatska.

Razlog više za ovakova ustoličenja jest u tome, što nam sususjedi pred neke hrvatske velikane stavljaju svoju nacionalnost. Takvih slučajeva je vrlo mnogo pa ih ovdje navodim samo primjerice:

Kotruljić, Petrić i Bošković... su Talijani (i Srbi!!!).

Svi Hrvati Gradišćanci su Austrijanci (to je opravdan status u pravnim državama).

Česmički, Bakač i obadvojica Nikola Zrinskih su Mađari.

Svi istaknutiji Hrvati - Bokelji su Crnogorci.

Svi Hrvati muslimanske vjere moraju prema novijim kriterijima postati Bošnjaci.

Hrvat Otom Župančić je Slovenac - slovenski poet.

Po kriterijima pohlepne velikosrbske ideologije svi stariji, čak i neki noviji istaknuti Hrvati su Srbi "katoličke vere".

Od Držića preko Gundulića do Ive Vojnovića svi dubrovački pisci su Srbi. Dakako, "Srbi" su Hektorović, Minčetić, Marulić, Zoranić...

Za hrvatske djelatnike u Srbiji svih vremena vrijedi samo kriterij: Srbi. Takvi su na primjer ovi "Srbi": Pančić, Binički, Čipiko, Štolcer, Cveić, Bulić, čak Orizović i dakako Ivo Andrić, koji se je smatrao Jugoslavenom iz Travnika...

Ovo s posrbljivanjem spomenutih i mnogo nespomenutih Hrvata je službena praksa u Srbiji. Upravo ovih dana čitamo, da su svi stariji, pa i brojni mlađi hrvatski pisci uvršteni u Ediciju 1000 godina srpske književnosti.

Po ovakovim velikosrbskim kriterijima nije nikakvo čudo, da Srbija proglašava i smatra Srbima sve pravoslavne Hrvate u Hrvatskoj. Tek primjerice: Branko Radičević, Simo Matavulj, Nikola Tesla...

Za ovo stanje i ovakovo poimanje u Hrvatskoj najveći krivac je Hrvatska!

Naime, sve pravne države Europe smatraju pripadnicima svojoj naciji i državljanstvu one ljude, koji žive u toj državi bez obzira na njihov nacionalni iskon, a mala Hrvatska promiče multinacionalnost, koja se pretvara u multinacizam.

Po kriteriju europskih pravnih država ima Srbija čak pravo, da potvara Srbima one Hrvate i pripadnike drugih naroda, koji žive i djeluju u Srbiji.

I Hrvatska bi se trebala ponašati po kriteriju europskih pravnih država (u ovome slučaju čak i po kriteriju Srbije) pa ne bi bila multinacionalna, čitaj multinacistička država od 23 ustavne nacionalne manjine, nego država jedinstvenog Hrvatskog naroda bez obzira na nacionalne iskone pojedinaca.

Nekolicina Hrvata (primjerice), koje bi trebalo smatrati narodnim svetcima ili ...?

Evo samo nekih povijesnih osoba, hrvatskih velikana iz šireg nacionalnog spektra, koje bi trebale biti hrvatski narodni sveti, blaženici, mučenici ili nekom zasluženom čašću promovirani Hrvati:

Kneževi Višeslav, Domagoj, Branimir i Ljudevit Posavski, Sveti Ivan Hrvatski (proglašen od Čeha!), Grgur Ninski, Petar Svačić, Marko Polo, Herman Dalmatin, Hrvoje Vukčić Hrvatinić, Ivan Stojković, Andrija Jamometić, Ivan Vitez od Sredne, Matija Vlačić Ilirik, Anđeo Zvizdić, Marin Držić, Marko Marulić, Petar Zoranić, Markanton de Dominis, Stjepan Tomašević, Katarina Kosača, Petar Berislavić, Mila Gojsalića, Matija Gubec, Toma Bakač, Franjo Frankopan Slunjski, Nikola Šubić Zrinski, Nikola Zrinski, Krsto Frankopan, Petar Zrinski, Mirko Derenčin, Petar Berislavić, Ivan Lučić, Juraj Ratkaj, Stjepan Gradić, Franjo Petrić, Bartol Kašić, Juraj Križanić, Luka Ibrišimović, Marko Mesić, Pavao Ritter Vitezović, Saro Crijević, Rugier Bošković, Baltazar Patačić, Rajmund Kunić, Đuro Ferić, Tito Brezovački, Josip Jelačić, Janko Drašković, Juraj Haulik, Ljudevit Gaj, Josip Juraj Strossmayer, Franjo Rački, Eugen Kvaternik, Dragutin Hirc, Frane Bulić, Ante Starčević, Antun Radić, Stjepan Radić, Antun Bauer, Ante Pavelić, Jure Francetić, Mile Budak, Vladimir Nazor, Tin Ujević, Andrija Hebrang, Ivan Meštrović, Alojzije Stepinac, Ivo Tijardović, Lavoslav Ružička, Bruno Bušić, Jakov Gotovac, Karlo Bulić, Siniša Glavašević, Zvonimir Kulundžić, Gojko Šušak, Franjo Tuđman, Vlado Gotovac, Franjo Kuharić, Zlatko Tomićić, Dragutin Tadijanović...

Sve žrtve hrvatskih obrambenih ratova, starije, srednje i ove najnovije iz Hrvatskog Domovinskog obrambenog rata protiv srbske agresije (Ovčara, Slunj, Široka Kula, Škabrnja, Voćin...) treba smatrati hrvatskim mučenicima...

Dakako, ovo su samo primjeri kao podsjetnik, a takovih i srodnih velikana, junaka, mučenika ima na tisuće u Hrvatskoj. Red bi bio da im pripisujemo zasluženi kult, a ako smo već "Zid kršćanstva" i "Ovčice dobrog pastira" onda bi bar nekoliko stotina "uzidanika" i "ovčica" trebali biti barem narodni sveti i svete, kad je već sveti Rim tako škrto derežljiv "prema uvijek vjernim svojim slugama Hrvatima".

Osim brojnih misli Zlatka Tomićića, Johna Stafforda i od člankopisca o ovome kompleksu, evo doslovnog Tomićićevog opisa jednog narodnog svetca, ali ga nismo proglasili svetim mi Hrvati, nego Česi i Moravci:

Ivanus, Chroatorum ducis filius,
eremiticam vitam in Bohemiae
montibus ducens a duces Borivojo
detegitur - F. Rački: Documenta

Pustinjak Ivan, kraljević hrvatski, živio je početkom 10. stoljeća u špiljama pokraj rijeke Ledenice, posve sam, u gustim i divljim šumama.

Knez moravski Borivoj, kršćanin grčkog zakona, oženjen lijepom Ljudmilom, odjahao je jednog dana u lov i ugledao košutu, te ju je ustrijelio strijelom iz luka.

Nastrijeljena životinja je bježala pred lovcima i pobjegla je pod goru i kamenu hrid do velike šume. Iz stijene tekla je voda čista i košuta je tu ranjena legla. Iz njenog vimena isteklo je obilje mlijeka, da su se Borivojevi ljudi napili do mile volje.

Nakon kratkog vremena iz te gore izašao je čovjek strašan, sav obrastao. I nagovori on Kneza, nazivajući ga imenom - iako ga nikada nije vidio - :

"Zašto si ubio moju košutu?"

Knez i svi njegovi ljudi ustrašišu se od njega veoma. I upita ga Knez:

"Tko si ti?"

A on reče:

"Ja sam Ivan Hrvatski, živim u toj pustoši 42 ljeta; Nitko me nije nikada vidio do ovoga dana, nego ti; a jesi mi dobru životinju moju, koja me je hranila cijeli moj vijek, pred očima božjim ubio, na nesreću tvoju i moju!"

Knez Borivoj pozvao je njega k sebi, u nedaleki dvor njegov u Fetinu, da ga najede i napije. A Ivan Hrvatski mu odgovori:

"Neću ići s tobom, nego mi pošalji svećenika!"

Knez Borivoj poslao je njemu konje i svećenika. Ali kraljević Ivan Hrvatski nije sjeo na poslanog konja, nego je išao pješice sve do crkve. I pričestio se u svetom Otajstvu božjem i ništa nije htio jesti ni piti.

I nato se vratio u svoju pustinju i dalje tu sam življaše. Uzeo je papir i crnilo u ruke i ispovijedio je sve o sebi, sinu kralja hrvatskoga Gostumila. I umrije dne 24. lipnja Ljeta Gospodnjega 904. po Kristu Gospodu. I bi sahranjen časno od Kneza Borivoja i dobre njegove žene Ljudmile. Nakon pogreba njegovog Bog je darovao izcijeljenje mnogim ljudima u Kneževini Moravskoj.

Nad grobom njegovim podignuta je crkva u čast Ivana Krstitelja, a u 11. stoljeću benediktinska prepozitura Svaty Jan nad Skalou. Na grob njegov već deset stoljeća hodočasti puk sa svih strana svijeta; dolazili su mu se pokloniti i austrijski Carevi. On je jedan od zaštitnika crkve Svetog Vida u Pragu.

Lik mu se nalazi na koricama jednog starog zagrebačkog rukopisnog Misala s ostalim domaćim svecima, gdje piše:

IVANUS GOSTUMILI, CROATA EREMITA.

U kapelici Svetog Ivana Krstitelja od Gorice kraj Lepoglave naslikan je po slikaru Ivanu Ranger OP (pavlinu) na freski povrh oltara: - čovjek u šumi, koji kleči pred raspelom, a za njim na tlu žezlo i kruna. Ispod njegovog lika piše:

SVETI IVAN,
SIN KRALJA HRVATSKE I DALMACIJE,
PUSTINJAK.

Županja, 9-10. srpnja 1987. Z. Tomičić

Zlatko Tomičić (Zagreb, 2. prosinca 1930.- Zagreb, 16. lipnja 2008.) hrvatski je novinar, književnik, publicist, nakladnik, pjesnik, putopisac, dramski pisac ...

Na dan 16. lipnja 2008. oprostili smo se u Karlovcu (Mostanje) sa Zlatkom Tomičićem, shrvanim životom, mučenim u Titovim zatvorima, gdje mu je na prozorski prorez njegove samice svakoga dana dolazila jedna golubica.

O Zlatku Tomičiću, bardu hrvatskog pjesništva u drugom članku

Ovaj skromni osvrt završavam sjećanjem na prijatelja Zlatka kao velikog čovjeka uvijek uspravnog života, uvijek u prvim redovima bunta i djela za Hrvatsku.

U danima crvenog mraka, Zlatko Tomičić prvi u potlačenoj Hrvatskoj pokreće 1968. mjesečnik s nacionalnim naslovom Hrvatski Književni List, popularni HKL.

Ispunjen sam ponosom što sam surađivao priložima u HKL-u i raspačavao u Baselu 200 primjeraka.

Završavam Zlatkovom pjesmom, uz koju smo krasnoslovljenu na na pogrebu svi plakali:

Hrvatska, ljubavi moja

Hrvatska, ljubavi moja,
i ovdje sam tvoj sin,
i ovdje sam tvoje ime
i tvoj sjaj.

Hrvatska, djevojko moja,
svuda mislim na tebe,
u svakoj zemlji te sanjam,
u svaki te nosim kraj.

Hrvatska, gujo pod kamenom,
s golim trokutima i ilirskim mjesecom
- tko ne te s mržnjom stane
past će mrtav od otrova tvoga.

Hrvatska, zvijezdo na nebu,
tvojom pomoću stekoh sile svijeta,

svjetlost jesi što pada na ruke
iz tijela i krvi raspetog Boga.

Pjesma stvorena u Ohridu, Makedonija, 13. rujna 1966.

Priredio Dragan Hazler
Basel, uoči danja smrti Zlatka Tomičića, 16. lipnja 2008.